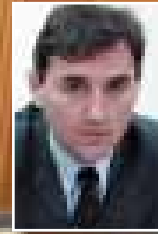
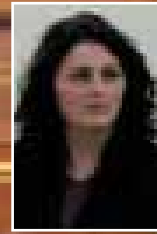

asi

ASSEMBLY SUPPORT INITIATIVE
NEWSLETTER

Jun 2005, br. 17

“Parlamentarci nisu sa Marsa nego sa Kosova”

Debata sa šefovima parlamentarnih grupa

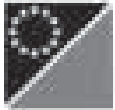

Ambasadore Verner Vnet, želimo vam dobrodošlicu

Generalni sekretar OUN-a Kofi Anan je imenovao ambasadora Vernera Vneta za novog zamenika SPGS-a, nadležnog za UNMIK-ov stub III za izgradnju institucija, koji vodi OEBS. Ambasador Vnet, rođen 1952. godine je diplomata sa karijerom koji se priključio Nemačkoj inostranoj službi 1980. godine. Pre nego što je došao na mesto šefa OEBS-ove misije na Kosovu, 28. aprila 2005. ambasador Vnet je od 2003. godine bio viši zamenik visokog predstavnika u kancelariji visokog predstavnika u Bosni i Hercegovini.

Kosovska skupština i Pakt stabilnosti za jugoistočnu Evropu: Novi početak

Doina Gmići, OEBS

STABILITY PACT
FOR SOUTH EASTERN EUROPE

Na regionalnom okruglom stolu Pakta stabilnosti koji je juna 2004. godine održan u Portorožu u Sloveniji, ponovo je potvrđeno da najvažniji zadatak predstavlja regionalna saradnja. Pod inicijativom Pakta stabilnosti, članovi zakonodavnih tela iz jugoistočne Evrope su pozvani da uvećaju saradnju tako što će raditi na zajedničkim problemima kao što su poboljšanje rada parlamenata i jačanje uloge parlamenata u donošenju politike. Okvirom Pakta stabilnosti promovisana je i saradnja parlamenata u regionu i parlamenta Evropske Unije u procesima evroatlantske integracije. Dovođenjem korisnika i donatora na jedno mesto, Pakt stabilnosti igra instrumentalnu ulogu u koordinaciji međunarodnih donatora, da bi se izbeglo preklapanje donatorskih programa i do najveće mere doveo njihov učinak.

Radna grupa za parlamentarnu saradnju Pakta stabilnosti sastaje se dva puta godišnje, otprilike mesec dana pre sastanka Radnog stola i Pakta stabilnosti u okviru koga ona funkcioniše, da bi se razmatrale potrebe koje utvrde poslanici iz jugoistočne Evrope i radni program Radne grupe, koji uvek uzima u obzir već preuzete inicijative od drugih institucija i vlada, i da bi se utvrdili nedostaci u programu kako bi se pokušalo sa njihovim ispravljanjem. Pored donatora i izvršnih organizacija, pozvani su i poslanici iz regiona da prisustvuju sastancima radnih grupa kako bi se uvećao uticaj Pakta stabilnosti u regionu.

Poslednji sastanak Radne grupe za parlamentarnu saradnju održan je 15. aprila u Briselu. Kosovska skupština je po prvi put prisustvovala jednom takvom događaju. Na poziv Gorana Svilanovića, predsedavajućeg za prvom stolom, član Skupštine Enver Hodžaj je na objektivnan i profesionalan način informisao o trenutnim događanjima na Kosovu, prioritetima, naporima i glavnim uspesima Kosovske skupštine, pomenuvši takođe osnovne probleme sa kojima se suočava kosovsko zakonodavstvo zajedno sa čitavim društvom. Ukazao je na urgentnu potrebu za promenom mentaliteta, ukazujući na to da ovo prvenstveno važi za članove Skupštine. Enver Hodžaj je takođe naglasio koliko je važno za kosovsku skupštinu, kao mladu parlamentarnu instituciju, da ima više kontakata sa drugim zakonodavnim telima i da uči od iskustava drugih vlada u regionu. Prisustvo članova Kosovske skupštine na sastanku Pakta stabilnosti je generalno dobro prihvaćeno. Očekuje se da će učešće Kosovske skupštine u mreži za saradnju Pakta stabilnosti postati redovno.

Istom prilikom, OEBS misija je predstavila svoju inicijativu da u saradnji sa Skupštinom organizuje parlamentarni okrugli sto koji bi omogućio poslanicima iz jugoistočne Evrope da posete Prištinu i da se upoznaju sa kosovskom stvarnošću, u isto vreme nudeći članovima kosovske skupštine da razmene iskustva i praksu sa svojim iskusnijim kolegama iz regiona o pitanjima od zajedničkog interesa. Predsedavajući radnog stola i koordinator radne grupe podržali su ovu inicijativu i složili se da se sledeći događaj uključi u Okvir Pakta stabilnosti. Predviđeni datum za okrugli sto je 10. jun, koji se poklapa sa šestom godišnjicom Pakta stabilnosti.

“Treba nam više dinamičnosti u Skupštini”

U ovom broju biltena IPS-a usredsredili smo se na ulogu i mišljenja parlamentarnih grupa u kosovskoj Skupštini. Intervjuisali smo gospođu Đilanzu Silja, šefa parlamentarne grupe AAK.

Intervju: Edita Bučaj, OEBS

Koji je glavni zadatak i pristup parlamentarne grupe AAK u tekućem mandatu Skupštine?

Kao partneri u vladinoj koaliciji, imamo za cilj da ispunjavamo naše težnje i da vladinim programom štitimo interese kosovskih građana. Obezbedićemo punu podršku Vladinim prioritetima i njenim definisanim strategijama, sprovođenju dnevnog reda, kao i promovisanju vladine politike.

Mi radije sprovodimo celokupnu i sveobuhvatnu politiku, nego isključujuću. Mi želimo da negujemo kulturu politike i da uradimo sve što je u našoj moći da izbegnemo loše odnose sa opozicijom. Podržavamo konstruktivnu saradnju i toleranciju. Zastupamo učesće u kosovskim procesima i uopšte u institucionalnom životu.

Šta je u radu Skupštine postignuto i šta može da se poboljša?

Povećao se kapacitet skupštine da obezbedi neophodan prostor i radne uslove za poslanike. Skupštinska administracija je prošla kroz bolju obuku i rad skupštinskih odbora se povećao. Odbori su aktivniji i obično imaju javne sednice, što povećava transparentnost.

Rad u skupštini bi mogao da bude dinamičniji, da se češće održavaju plenarne sednice i da se uloga odbora ojača dodatnim kompetentnim osobljem. Poslanici treba da postanu stručnjaci u određenoj oblasti i da koriste mehanizme za nadgledanje rada Vlade.

Međutim i na Kosovu kao i u drugim zemljama, suočavamo se sa ograničenim sredstvima. Zbog toga treba da se povećava saradnja sa građanskim društvom da bi se imalo koristi od informacija koje oni imaju kao i od preporuka koje oni nude.

Da li ima dovoljno rasprava u Skupštini?

Skupština je mesto za rasprave, slaganja i neslaganja, kompromise ili konsenzus. Kao što sam već rekao, rad Skupštine treba da bude ojačan, što znači imati više sastanaka, više mogućnosti za rasprave, i kao rezultat imaćemo češće i bliže kontakte među poslanicima. Ovo je važno u vremenu kada

treba da se donesu mnoge važne odluke o budućnosti Kosova. Mi smatramo da nam za razvoj održive demokratije na Kosovu treba više sednica mesečno nego što je to sada slučaj. Planiranja plenarnog rasporeda, najmanje šest mesečno bi takođe povećali efikasnost u radu skupštine.

Kako procenjujete nivo sprovođenja zakona?

Razlozi za nesprovođenje ili za delimično sprovođenje zakona su brojni. Imajući u vidu hitnu potrebu za mnogim zakonima, jedva da je Vlada imala vremena da ih piše a da ih Skupština usvaja. Dolazilo je do deficita kada se nije mogla predvideti nijedna cena za neki zakon. Ko rezultat nedostajalo nam

je praćenje efikasnosti zakona. Jedan razlog za to je nedostatak opštinskih vlasti tokom procesa nacrta zakona. Da smo radili tako, mogli smo da izbegnemo mnoge poteškoće u opštinskom sprovođenju zakona. Drugo, postoji nedostatak redovnih kontakata sa našim biračkim telom. Parlamentarna grupa AAK će ići na terenske posete da bi videla kako se sprovodi program Vlade. Ovo će nam omogućiti da otkrijemo probleme u sprovođenju zakona, da pokušamo da odgovorimo na njih i da damo naš savet.

Kakvo je vaše mišljenje o mogućem sastanku kosovskog predsednika i premijera sa srpskim liderima?

Kosovo želi mirne odnose sa susedima, uključujući Srbiju. Sastanci viših lidera Kosova i Srbije mogu da se razviju na nivou dobre susedske i konstruktivne saradnje. Može se diskutovati o svim pitanjima od zajedničkog interesa za obe strane, kao što su pitanja kidnapovanih i nestalih osoba, ukradenih penzija, ratne štete, katastarskih izveštaja i dokumentacije, i dr. ili aluzije na nezavisnost Kosova, ali ne o konačnom statusu Kosova.

Koje je vaše mišljenje o dokumentu koji je PDK predala o delu Vlade?

Moje ubeđenje je da je ovo pitanje za sud. Sudovi moraju da donose odluke. Svi treba da budemo odgovorni za naše akcije i za posledice ovih akcija.

“Parlamentarci nisu sa Marsa nego sa Kosova”

Ne događa se baš često da šefovi parlamentarnih grupa zajedno sednu da razgovaraju – zvanično – o radu Skupštine i trenutnim političkim događanjima. Profesor Aljuš Gaši (LDK), Jakup Krasnići (PDK), Teuta Sahatćija (ORA) i Mahir Jagčilar (6+) su 9. maja 2005. u organizaciji OEBS-a i kosovskih Dневnih ekspres novina održali debatu. U nastavku je transkript ove žive rasprave.

Intervju: Edita Bučaj i Arljinda Desku.

Koliko ste zadovoljni načinom na koji kosovska Skupština posluje i da li ima nešto što ne funkcioniše?

Jakup Krasnići: Možemo da kažemo da Skupština funkcioniše samo u jednom segmentu: donošenju zakona. Iako je ovo vrlo važna stvar, ona nije jedina. Skupština takođe treba da radi na stvaranju različitih grupa kontrole. Ona mora da kontroliše Vladu. Mora da ima veću kontrolu nad kosovskim budžetom. Skupština je mesto za bavljenje politikom. U stvari, Skupština ne obavlja jedan vrlo važan zadatak – briga za bezbednost mesta i građana. Iako su bezbednost i pravosuđe

rezervisana ovlašćenja, to neće ometati Skupštinu da radi na ovim pitanjima. Ne znam da li Skupština uspeva da uradi 15% zadataka koje ima.

Da li LDK deli isto mišljenje? Da li se Skupština pretvorila u mašinu za usvajanje zakona?

Aljuš Gaši: Tokom ove faze izgradnje demokratskih institucija na Kosovu, sasvim je očigledno da ima napretka. Ali naravno, činjenica da se još uvek zovemo privremene institucije pokazuje da postoji potreba da se ovaj proces razvije. Mislim da naše društvo mora da raspravlja.

Što ne postoji u Skupštini...

Aljuš Gaši: Ja mislim da postoji debata sa zavidnom kulturom u Skupštini o pitanjima koja su na dnevnom redu. Poslanici ozbiljno raspravljaju. Postoji kultura komunikacije na plenarnim sednicama. Imamo dosta pitanja o kojima, na sreću, sada imamo institucijski kapacitet da raspravljamo. Nadam se da će biti više sednica i više debata u Skupštini.

Opozicija kritikuje Skupštinu zbog nedostatka debata, čak naziva predsednika Skupština Nedžata Dacija uzurpatorom slobode govora. U međuvremenu, Aljuš Gaši kaže da postoji kultura dobre komunikacije Skupština. Gospođo Sahatćija, šta vi mislite?

Teuta Sahatćija: Svaka stranka i svaki poslanik treba da ima svoje mesto i vreme da da svoje mišljenje. Pošto pripadam grupi koja u ovom zakonodavnom telu predstavlja opoziciju, mislim da treba da imamo ovaj prostor. Drugo je pitanje da li je to mišljenje prihvaćeno ili nije. Ali trebalo bi da barem imamo dovoljno prostora da pričamo.

Da li imate taj prostor?

Teuta Sahatćija: Nemamo dovoljno prostora. Većinu vremena pričamo o tome zašto ne možemo da pričamo, umesto o pitanju o kome želimo da pričamo.

Da li u Skupštini postoji debata i koliko prostora PDK ima da govori?

Jakup Krasnići: Na svetu ne postoji Skupština sa manje debata. U kosovskoj Skupštini nema debate. Ja sam rekao svojoj grupi, pošto vodim grupu od 30 poslanika, da se ne ubacuju u reč dok neko govori, pošto je tu govornica i mišljenja treba da budu izražavana otvoreno a ne sa ugašenim mikrofonom. U drugim zemljama, opozicija je više neučtiva prema aktivnostima vladajuće stranke. Ovdje je obrnuto. Vladajuća stranka nema strpljenja za suprotna mišljenja. Postoje različite reakcije, reči. I tako, nema spremnosti da se čuje drugo mišljenje. Zbog toga, videvši nestrpljivost većine, Daci na neki način guši debatu.

Što se tiče ovog problema, opozicija ima različit stav od vašeg, gospodine Gaši.

Aljuš Gaši: Trenutno radimo na osnovu nekoliko propisa. Ulažemo napore da bi kosovska Skupština bila bolje uređena i ja mislim da ovo uređenje ima šanse da eliminiše nedostatke, ako oni postoje. Ali naravno, ovo će otvoriti više prostora za debate.

ORA i PDK dali su direktni odgovor i kazali da predsednik Skupštine Daci ubija debatu. Da li možete i vi da date direktan odgovor. Da li je ovo istina?

Aljuš Gaši: Mislim da o problemu vođenja sednica treba razgovarati i raspravljati. Naša grupa stoji iza toga da Skupština treba da poštuje procedure, na

osnovu kojih funkcioniše. Ali, mi trenutno radimo sa više od jednog pravila. Ja se nadam da kada se usvoji ova uredba, biće prilika da poslanici imaju više minuta nego što trenutno imaju.

Gospodine Jagcilar, da li mislite da u Skupštini postoji dobra debata?

Mahir Jagcilar: Sa gledišta naše parlamentarne grupe 6+, mi smo sa predsednikom Dacijem uvek bili razboriti po pitanju debate, tako da smo uvek imali priliku da izrazimo svoja mišljenja.

Predsednik Skupštine Daci tražio je da OEBS ne prati parlamentarne sednice. Da li je ovaj zahtev na mestu?

Teuta Sahatćija: Ja ne mislim da je ovaj zahtev na mestu. Ako pOoglerdamo izveštaje OEBS-a, vidimo da je bilo neregluarnosti. Takođe, uzevši u obzir da smo mi novi u ovom poslu, praćenje

koje treba da nam pokaže put sasvim je dobrodošlo.

Jakup Krasnići: Mislim da Daci nije trebao da traži da se prestane as praćenjem, nego je njegov rad u ovom periodu trebalo da ubedi OEBS, opoziciju i ostale da on radi na demokratski način i da stvarno nema potrebe da OEBS prati.

Aljuš Gaši: Drago mi je da je rad Skupštine transparentan. Nisam znao da je naša grupa tražila da OEBS ne prati sednice...

Nedžat Daci je ovo tražio od Sorena Jesena Petersena.

Aljuš Gaši: Možda kao izjavu, ali ne znam ništa više o ovome. Ako je Daci govorio o postignutom progresu i da nema potrebe za praćenjem, napredak je jasan. Meni lično je drago što su plenarne sednice transparentne. Ja ću nastojati da imamo više posmatrača za rad odbora. Zato je LDK imao inicijativu koju

je OEBS prihvatio, da studenti treće i četvrte godine pomažu u radu odbora.

Funkcionisanje demokratskih institucija je jedan od standarda koji mora da bude ispunjen. Koliko je Skupština ispunila ovaj standard?

Jakup Krasnići: Vrlo je teško reći da je Skupština ispunila ovaj standard u zaslužnim dimenzijama. Od početka ovog mandata radila je na dosta zakona, gušeći debatu u svim drugim oblicima. To je šteta.

Teuta Sahatćija: Treba mnogo više uložiti u demokratizaciju, tako da Skupština bude demokratska. Mislim da treba hitno da se raspravlja o pitanjima koja se tiču briga građana, a ne o opstrukciji inicijativa u skupštinskom predsedništvu. Mislim da ovde imamo veliki sukob. Imamo slučaj decentralizacije, o kome je moralo da se

raspravlja još odavno, ali do toga nije došlo.

Zašto se do sada odugovlači sa debatom o decentralizaciji?

Aljuš Gaši: Mi zahtev za debatom na plenarnoj sednici podržavamo od prvog dana.

Ali do nje nije došlo.

Aljuš Gaši: Ja se nadam da će se desiti. Kao što znate, to je pitanje promene vlade. Međutim, sa više truda, možda je moglo da se dogodi prošle nedelje.

Zašto se Skupština sastaje samo jedanput mesečno? Čak se i Jesen Petersen nedavno žalio zbog ovoga. Šta vi radite?

Aljuš Gaši: Mislim da je izgradnja kapaciteta u Skupštini i Vladi za pripremu sednica sada bolja.

Znači, vi ste zadovoljni?

Aljuš Gaši: Izgradnja kapaciteta u kosovskim institucijama sada

je bolja nego što ja bila u prethodnim zakonima. Sada postoje svi preduslovi da kosovska Skupština ima češće sednice, i na tim sednicama treba da se raspravlja o potrebama kosovskih građana. Verujem da će se ovo dogoditi.

Ali to se trenutno ne događa.

Aljuš Gaši: Priprema, kapacitet za sastavljanje nacrtu zakona u kosovskoj Vladi je onaj koji jeste. Kapacitet obrade dokumenata u kosovskoj Skupštini je bolji nego ranije. Tako da smo sada u fazi kada možemo da raspravljamo o pitanjima koja su važna, izuzev usvajanja zakona.

Gospodine Krasnići, ranije ste rekli da ne postoji dobra kultura komunikacije u Skupštini, ali vi ste takođe optuživani za zloupotrebu govornice.

Jakup Krasnići: Voleo bih da mi kažu, "ovo ste rekli...i tim rečima ste upropastili ..."

Kritikovali su vas zbog vaših optužbi u Skupštini, navodeći da je jedan deo vladinog kabineta inkriminisan, a u međuvremenu to nije potvrđeno.

Jakup Krasnići: Nisam optuživao. Izneo sam svoje i brige građana. Zatražio sam od Skupštine da sastavi istražnu komisiju o zabrinutostima koje sam izrazio.

Zašto LDK nije glasala za stvaranje ove istražne komisije, gospodine Gaši?

Aljuš Gaši: Pre nego se obrazuje istražna komisija, želimo da predsedništvo Skupštine ima makar materijal, na osnovu koga će oceniti da li je vredno takvu komisiju oformiti ili nije. Mi to ne smatramo za odbijanje, nego poštovanje procedure.

Ako dobijete dokument sa

optužbama, da li ćete glasati sa stvaranje istražne komisije?

Aljuš Gaši: Ako dobijemo dokument, onda ćemo ga pregledati, i zatim ćemo izaći sa javnim stanovištem na plenarnoj sednici.

Zašto PDK ne podnese taj dokument Skupštini?

Jakup Krasnići: Stvari ne treba tako postavljati. Dokument smo podneli gde je trebalo. To nije za Skupštinu. Ali, Skupština treba da radi na ovom pitanju čak i bez tog dokumenta, jer parlamentarci nisu sa Marsa nego sa Kosova. I na Kosovu se na TV i u novinama govorilo i pisalo o ovim pitanjima. To je trebalo da bude dovoljno da se uspostavi istražna komisija, kontrola imovine ljudi na vlasti, i da se potvrdi da li je imovina zakonska ili nije. Postoje različite optužbe. Ako se stvori istražna komisija, poslanici će sigurno dobiti materijal. Ja sam tražio da, pored imanja tog materijala, istražna komisija saraduje sa istražnom policijom i sudovima.

Da li političke stranke imaju takve službe?

Jakup Krasnići: Nije moj posao da proveravam da li političke stranke imaju tajne službe. Sigurno, stranke imaju različite službe koje su im potrebne. Nije stvar u tome gde smo mio dobili ova dokumenta, nego da li postoji ono što se u tim dokumentima navodi.

Da li je SHIK PDK-ova tajna služba?

Jakup Krasnići: Ne. Mi nismo telo ili ljudi koji se bave tajnim službama na Kosovu. Na Kosovu postoji mnogo tajnih službi, možda čak i van političkih stranaka. Mi smo parlamentarna grupa koja traži da bezbednost građana i sistem pravosuđa budu na željenom nivou.

Gospodine Gaši, da li je Domaća bezbednost LDK-ova tajna služba?

Aljuš Gaši: Molim?

Da li LDK ima tajnu službu pod imenom Domaća bezbednost?

Gaši: Ja sam predsednik parlamentarne grupe LDK-a. Mi ne znamo za takvu službu. Kao član predsedništva LDK-a, ja ne znam za takvu službu.

A ORA?

Teuta Sahatćija: Ne, nije. Mislimo da naša policija i institucija treba više da paze i da ovo rasvete. Nerešavanje ovih slučajeva može da stvari mogućnost stvaranja i njihovog postojanja.

Međunarodna zajednica insistira na sastanku između Rugove i Tadića. Šta vi mislite, da li treba da se održi ovaj sastanak?

Aljuš Gaši: Šta predsednik Rugova odluči, to će biti njegova

legitimna odluka. Ali sam ja ubeđen da problemi ne mogu da se reše između Prištine i Beograda.

Koji je stav LDK-a o ovome?

Aljuš Gaši: Nismo razgovarali o ovom pitanju na zvaničnom sastanku. Rugova je predsednik kosovskih građana i mislim da ovo nije pitanje o kome odlučuje samo naša stranka, ali verujem da će predsednik uzeti ovo u obzir pre nego što donese konačnu odluku. LDK ima jasan stav kada se radi o odnosima sa Srbijom. Mi mislimo da je ozvaničenje nezavisnosti Kosova potrebno, da ovo pitanje ne može biti rešeno između Srbije i Kosova.

Jakup Krasnići: Odluka da se sa Srbijom razgovara treba da se donese u kosovskoj Skupštini. Mislim da bez razgovora o ovom pitanju u Skupštini, do sastanka ne treba da dođe. Ali debata nije samo ugušena u Skupštini, nego i u političkim strankama.

Članovi Kosovske skupštine na regionalnom seminaru NATO Parlamentarne skupštine

“Prema evroatlantskoj integraciji: Progres i problemi u jugoistočnoj Evropi”

Uzimajući u obzir trenutna dinamična dešavanja na Kosovu, Skupštini je potrebna dodatna podrška u uspostavljanju mreže regionalnih kontakata i odnosa, i u razvijanju mehanizama za međunarodnu saradnju. Radi toga, OEBS misija je članovima Skupštine omogućila učešće na događajima u okvirima Parlamentarne skupštine NATO-a. Članovi skupštine Đilnaza Sila i Oliver Ivanović su bili prisutni na 59. Rouz-Rouz seminaru koji je održan u saradnji sa hrvatskim parlamentom u Dubrovniku od 12. do 14. marta 2005. Prisustvovalo je više od 60 poslanika iz većine NATO zemalja i njihovih partnera, uključujući predsednika parlamentarne skupštine NATO-a Pijera Leluša. Gospođa Sila i gospodin Ivanović dali su svoj doprinos time što su bili panelisti tokom diskusije o Kosovu.

Doina Gmići, OEBS

NATO Parliamentary Assembly
 59th Rouz-Rouz Seminar
 Dubrovnik, Croatia, 12-14 March 2005

Vizija integracije u Evropsku Uniju je snažan podsticaj, zaključili su učesnici, i pružili opšti okvir za stabilizaciju i tranziciju zemalja nastalih iz bivše Jugoslavije. Opšta situacija u jugoistočnoj Evropi se suštinski promenila u poređenju sa onom od pre deset godina, ali u isto vreme postoje razni problemi. Ovi problemi i procesi koji će se verovatno razvijati u nadolazećem periodu – naročito na Kosovu i u Srbiji i Crnoj Gori – pozivaju na srednjeročne i dugoročne obaveze međunarodne zajednice a naročito EU-e i NATO-a prema regionu. Kako međunarodna zajednica tako i region sam po sebi će se suočiti sa velikim problemom: upravljanje budućim događajima na taj način da se ne ugrozi teško stečena stabilnost u regionu.

Pored raznih interesa i mišljenja, većina učesnika seminara se složila da je nerešeno pitanje statusa Kosova najveća briga za međunarodnu zajednicu kao i faktor koji situaciju na Kosovu i u Srbiji i Crnoj Gori čini komplikovanom. Izgledalo je da je

debata čak i u Srbiji već prešla sa da li treba da diskutujemo o konačnom statusu, na u kojoj formi da započnemo pregovore o budućem statusu. NATO poslanici i njihovi regionalni sabesednici su se složili da Beograd i Priština treba da budu uključeni u okvir za pregovore kao i kosovski Srbi, ali ako pregovori budu uspešni, opet je potrebna snaga za stimulisanje međunacionalnog dijaloga, i ponovnu izgradnju poverenja između Srba i Albanaca na Kosovu, kao i poboljšanje komunikacionih kanala između Beograda i Prištine. Takođe, Evropa treba jasno da naglasi stav EU prema Srbiji i Kosovu, odnosno da ukáže na dva odvojena ali paralelna puta ka EU.

U panel diskusiji o budućnosti Kosova, koju je vodio Žoakin Molina, odgovoran za Kosovo u NATO-vom odeljenju za krizni menadžment, predstavljen je stav međunarodne zajednice sa bezbednosne tačke gledišta. Govoreći o pojavljivanju sveobuhvatnijeg pristupa ka bezbednosti na Kosovu, naročito u pogledu ocene standarda sredinom godine, g-din Molina je ukazao na poboljšanu saradnju između UNMIK-PIS i UNMIK-KFOR, i na bolje akcije KFOR-a. Takođe je ukazao da je neophodno baviti se pitanjem razumevanja bezbednosti. Podsećajući da se profil

NATO-a na Kosovu povećao, ovaj NATO zvaničnik je potvrdio dugoročno angažovanje Alijanse u jugoistočnoj Evropi i na Kosovu. Iako NATO nije organizacija odgovorna za definisanje budućeg statusa Kosova, NATO će igrati političku ulogu u produženom okviru Kontakt grupe tokom političkih diskusija “u ime naroda i za bolju koordinaciju između međunarodne zajednice i PIS-a”. G-din Molina je zatražio od NATO poslanika da podrže svaku konstruktivnu inicijativu za Kosovo; učešće kosovskih Srba u institucijama, uključujući Visoki savetodavni odbor za bezbednost, čineći jasnim da neformalni kontakti nisu zamena za učešće; rad PIS-a i naroda koji žive na Kosovu na povećanju osećaja bezbednosti i slobode kretanja za manjine i borba protiv korupcije i organizovanog kriminala.

Po prvi put govoreći pred međuparlamentarnom skupštinom, Đilnaza Sila, lider ABK-ove parlamentarne grupe, je održala veoma dobro prihvaćenu prezentaciju pod nazivom “Put ispred nas”. Ukazujući na nesigurnost koja se tiče budućnosti Kosova, g-đa Sila je prvo govorila u ime naroda Kosova, bez obzira na pripadnost, koji traži ekonomski prosperitet, obrazovanje i bezbednost. Primećujući da put

ka ovim ciljevima prolazi kroz ojačanu demokratiju i vladavinu zakona, bolje regionalne odnose, evropsku integraciju i članstvo u organizacijama kao što je NATO, članovi skupštine su ukazali na to da je nemoguće postići ove ciljeve sve dok se ne donese odluka o konačnom statusu Kosova. G-đa Sila je naglasila da se PIS trude da ispune standarde jer su oni “neophodni za državu”, i dala je pregled PIS-ovog rada, uključujući kontakt sa manjinskim zajednicama i sa dostojnim prihvatanjem optužnice za Ramuša Haradinaja. Takođe je pomenula nekoliko blokada puteva i negativni uticaj koji nerešenost statusa ima naročito na kosovsku ekonomiju i govorila je o doprinosu za regionalnu stabilnost i razvoj koju bi nezavisno Kosovo imalo.

Nakon g-đe Sila, Oliver Ivanović, već poznavajući NATO parlamentarnu skupštinu zahvaljujući njegovim ranijim izlaganjima pred NATO poslanicima, je održao prezentaciju pod nazivom “Sadašnjost zaključana u prošlosti”. Dok su njegove kolege kosovski Albanci ukazali na uspehe, g-din Ivanović je ukazivao uglavnom na neuspehe, naglašavajući praznu polovinu čaše. Kosovski Srbi pripadnici parlamenta su opazili da je

nastavak na str. 19

Najnoviji događaji u kosovskim institucijama

Izabrana nova vlada 23. marta 2005. godine

Nakon ostavke Ramuša Haradinaja koju je on 8. marta 2005. godine dao na mesto premijera, kosovska Skupština je 23. marta 2005. godine izabrala novu vladu. Skupština je izabrala zamenika predsednika AAK, Bajrama Kosumija za premijera zajedno sa njegovim predloženim kabineto, u kome ima vrlo malo izmena u odnosu na prethodni. Pre glasanja Skupštine održana je detaljna rasprava. Članovi koalicije govorili su u podršku nove vlade kao nastavku uspešne vlade koju je predvodio gospodin Haradinaj, dok su je oni iz opozicije kritikovali da je dala nejasan program. Skupština je vladu usvojila sa 71 glasova za i 36 protiv.

Ministri posetili raseljena lica sa Kosova u Crnoj Gori

Zajednička delegacija UNMIK-PIS bila je u poseti Crnoj Gori 8-10. aprila 2005. godine da bi ispitala situaciju raseljenih lica sa Kosova koja su tamo smeštena u kolektivnim centrima. Ministar za povratak i zajednice, Slaviša Petković, ministar za lokalnu vlast, Ljutfi Haziri, i zamenik direktora kancelarija za povratak i zajednice razgovarali su sa raseljenim licima u kolektivnim centrima u Beranu i Koniku u Podgorici, kao i sa predstavnicima ministarstva za rad i socijalna pitanja i komesarom za raseljena lica u Crnoj Gori. Dogovoreno je da se nastavi sa razgovorima o budućoj saradnji o povratku na Kosovo.

U Prištini održan sastanak kontakt grupe

U Prištini je 12. i 13. aprila 2005. održan sastanak Kontakt grupe (KG). Politički direktori zemalja KG održali su sastanak sa zvaničnicima UNMIK-a i kosovskim političkim i institucionalnim liderima. Ovo je prvi put da je KG sazvana na ovom nivou na Kosovu. KG je izjavila da je ohrabrena napretkom sa nekim Standardima i da vidi "novi osećaj spremnosti" za dijalog između Srba

i kosovskih Albanaca. Naglasili su da su rezultati o decentralizaciji na Kosovu najbolji način da se utvrdi multietničnost i upozorili da je potrebno da obe strane budu spremne da naprave kompromis u razgovorima o statusu. U ovom kontekstu, dijalog je ključ za stvaranje "okvira poverenja" pre razgovora o statusu. Premijer Kosumi podvukao je da je vlada za sad spremna da učestvuje samo u tehničkom dijalogu sa Beogradom i insistirao da nezavisnost predstavlja jedinu opciju u razgovoru o statusu. Opozicioni lideri snažno su kritikovali proces decentralizacije kako je trenutno zamišljen i ono što oni vide kao "nefunkcionisanje" demokratskih institucija na Kosovu. Lideri Srpske lista za Kosovo i Metohiju (SLKM) objavili su svoju nameru da se ponovo uključe u radne grupe za decentralizaciju i uđu u Skupštinu i Vladu. Izrazili su podršku za više pilot projekata za decentralizaciju.

Burna plenarna sednica Skupštine 21-22. aprila 2005. godine

Plenarnu sednicu kosovske Skupštine koja je održana 21-22 aprila napustili su obe glavne opozicione grupe, PDK i ORA, pošto su odbijeni njihovi predlozi za dnevni red. PDK je predložila da, pored tačaka koje su već predviđene za dnevni red, Skupština treba

da uključi raspravu o decentralizaciji, formiranju ad-hok odbora da ispita navodne kriminalne aktivnosti određenih članova Vlade, a ORA je predložila citiranje kršenja poslovnika na prethodnoj plenarnoj sednici. PDK je takođe predložile odlaganje usvajanja zakona o nezavisnoj medijskoj komisiji (IMC) i novog poslovnika Skupštine, tvrdeći da nijedno od ova dva ne treba da bude usvojeno u svom sadašnjem obliku.

Skupština je u drugom čitanju usvojila nacrt zakona o socijalnim i porodičnim službama i nacrt zakona o nezavisnoj medijskoj komisiji. U prvom čitanju Skupština je usvojila nacrt zakona o obuci i obrazovanju odraslih, nacrt zakona o uspostavljanju kosovskog Instituta za pravosuđe, nacrt zakona o poljoprivrednom zemljištu i nacrt zakona o upravnom postupku. Članovi Skupštine odložili su za sledeću sednicu Skupštine drugo čitanje nacrta zakona o stambenom zbrinjavanju. Skupština je pregledala i usvojila primedbe skupštinskih odbora i UNMIK-a na zakon o trgovini naftom i naftnim derivatima, usvojenog 17. aprila 2004., i zakon o korupciji, koji je usvojen 8. septembra 2004. godine.

SPGS izrazio zabrinutost zbog aprilske sednice Skupštine

SPGS je 29. aprila poslao pismo predsedništvu Skupštine u kome je izrazio zabrinutost zbog dešavanja na plenarnoj sednici od 21-22 aprila, pošto je primio OEBS-ov izveštaj o praćenju Skupštine sa sednice o kojoj je reč. U pismu je SPGS pozvao predsedništvo Skupštine, naročito predsednika Skupštine Nedžata Dacija, da se više potruži da uzme u obzir interese svih političkih subjekata koji su predstavljeni u Skupštini. Pisao je da bi nedavne mere, kao što je uskraćivanje prava na reč za vreme rasprave, unilateralne odluke da se iz zapisnika izbrišu izjave članova Skupštine, i pretnje o izbacivanju članova Skupštine sa budućih plenarnih sednica, mogle da naškode institucijskom kredibilitetu Skupštine. U pismu se pominju predlozi OEBS-a o jačanju internih korektivnih mehanizama Skupštine, održavanju redovnih sastanaka sa predsedništvom Skupštine i radu sa zakonodavnim odborom, koji ima ulogu u rešavanju proceduralnih sporova.

Rasprava o stvaranju "kosovskog foruma"

SPGS je 29. aprila bio domaćin na ručku za glavne političke lidere kosovskih Albanaca. Diskusije su se bavile poboljšanjem odnosa između Vlade i opozicije i formiranjem sveobuhvatnog političkog foruma koji bi se bavio pitanjima kao što su standardi, dijalog sa Beogradom, decentralizacija i razgovori o statusu, i u kome bi bili predstavljeni svi važni politički faktori na Kosovu. Prema SPGS-u, "To ne bi bila zamena za institucije, nego podrška za postojeće institucije i za dijalog o najvažnijim pitanjima". SPGS je liderima zatim poslao na usvajanje pismeni predlog o forumu. Prve reakcije na ovu ideju otkrivaju razlike u shvatanjima između LDK i PDK o ulozi takvog foruma, gde LDK za forum podržava savetodavnu ulogu, a PDK ulogu tela koje odlučuje. SPGS se sastao sa Kontakt grupom (KG) Plus u Prištini da bi razgovarao o ciljevima inicijative "Kosovski Forum"; predstavnici KG Plus izrazili su punu podršku za ovu inicijativu.

Ministri se obraćaju Srpskoj Pravoslavnoj Crkvi

SPGS je 25. aprila izdao izvršnu naredbu kojom se dečanski kanjon proglašava specijalnom zonom, a u kojoj se nalazi srpski manastir Visoki Dečani, koji je UNESCO odredio za objekat svetske baštine. Prema izvršnoj naredbi, koja će biti na snazi šest meseci sa mogućnošću produžavanja, nikakvi građevinski ili industrijski ili komercijalni radovi neće biti dozvoljeni u kanjonu bez ovlašćenja koje odobri UNMIK. Vlasnici i korisnici zemlje u ovom kraju moraju da poštuju kosovske zakone i UNESCO-ve standarde o očuvanju kulturnih i prirodnih dobara. Prvog maja se SPGS, zajedno sa ministrom za životnu okolinu i prostorno planiranje, Ardijanom Đinijem i predsednikom Skupštine Opštine, odazvao na poziv Vladike Teodosija i prisustvovao ručku povodom Pravoslavnog Uskrsa u manastiru Visoki Dečani. Ovo je prvi put od sukoba da su albanski zvaničnici na Kosovu prisustvovali jednoj takvoj važnoj verskoj proslavi u manastiru.

Ministar za kulturu, omladinu i sport, Astrit Haračija, je desetog maja objavio uspostavljanje odbora za sprovođenje rekonstrukcije religioznih mesta. Zadatak odbora zasniva se na sporazumu o opštim načelima za rekonstrukciju Pravoslavnih hramova i drugih verskih objekata koji su oštećeni za vreme martovskih nereda, a koji su potpisali Patrijarh Pavle, u ime Srpske Pravoslavne Crkve, i ministar Haračija. Odbor će sprovesti preporuke iz Izveštaja o tehničkoj pomoći Saveta Evrope i UNESCO-a o rekonstrukciji 35 crkava i drugih objekata.

Skupština raspravlja o reformi lokalne uprave

Skupština je na plenarnoj sednici 19. maja 2005. godine održala dugo očekivanu raspravu o decentralizaciji i procesu reforme lokalne uprave. Premijer Bajram Kosumi i ministar za lokalnu upravu Ljutfi Haziri dali su uvodne reči. Oni su u glavnim crtama dali ideju koja stoji iza trenutnog procesa reforme lokalne vlasti, najvažnije zadatke i njihov razvoj od početka procesa pod prethodnom vladom premijera Redžepija. Ministar je takođe detaljno izložio sadržaj i rokove iz trenutnog predloga vlade, značaj pilot opština i važnost projekta za dobru vladavinu na Kosovu. Zatim su šefovi svih Parlamentarnih grupa uzeli su reč i davali komentare o različitim aspektima, kao što su finansijska održivost novih pilot opština, nadležnosti lokalne administracije i uloga Skupštine u budućem procesu odlučivanja. Sednici je prisustvovalo preko 100 (od 120) članova Skupštine. Srpski članovi sa SLKM bili su odsutni, nastavljajući sa bojkotovanjem PIS-a.

Moja vlada bi danas želela da predstavi dostignuća i probleme sa kojima se suočava u političkom procesu. Vlada Kosova je primila poslednju tehničku ocenu sprovođenja standarda, koja ističe pozitivan razvoj i opipljive rezultate u sprovođenju standarda.

Standarde ne treba gledati kao nametnute od strane međunarodne zajednice. Oni treba da odražavaju nivo razvoja našeg društva. Što više sprovodimo standarde, veći će biti nivo demokratije na Kosou. Mi smo optimisti, jer proces je na pravom putu a tu su i mehanizmi koji pokreću proces napred. U zadnjih nekoliko meseci mi smo organizovali brojne debate sa zajednicama u gotovo svim opštinama Kosova. Ove debate omogućavaju bolje razumevanje i veću svesnost građana o važnosti standarda. Debate takođe omogućavaju bolju direktnu komunikaciju sa svim zajednicama.

Jedan od glavnih prioriteta vlade je prikladno i potpuno učešće manjinskih zajednica u Kosovskim demokratskim

institucijama. Najpozitivniji signal u ovom pravcu je odluka nekih srpskih političkih partija o učešću u Kosovskim institucijama nasuprot protivljenju iz Beograda. Vlada se ovome veoma obradovala.

Konkretni koraci su preduzeti i sprovedeni kako bi se u kosovskim institucijama zaposlili predstavnici manjina, posebno Srbi. Oni sada imaju visoke pozicije u civilnoj službi i trenutno postoji i strategija za povećanje procenta zaposlenosti manjina, koje je trenutno na nivou 10.2%; 2600 manjina, od kojih su većina Srbi su trenutno zaposleni u centralnim vladinim strukturama. Nedavno je doneta odluka da se u ministarstvu obrazovanja odredi viši politički savetnik (iz manjinske zajednice) koji bi prvenstveno bio odgovoran za politiku obrazovanja manjina.

U polju međuetničkih odnosa postoji posebni angažman prema integraciji etničkih zajednica, poboljšavajući slobodu kretanja i povratak izbeglica. Ministar lokalne vlade gospodin Haziri i ministar za povratak i zajednice, gospodin

“Srbi će imati bezbednu budućnost na Kosovu”

Izvod iz govora premijera Bajrama Kosumija tokom posete NATO ambasadora u Prištini 13. maja 2005.

Petković su nedavno posetili kosovske izbeglice u Crnoj Gori i Makedoniji. Predsednici opština su postigli veliki uspeh u poboljšanju međuetničkih odnosa, a posebno u vezi sa povratkom, prava na vlasništvo, slobodu kretanja i upotrebu jezika. Pre nekoliko dana, odnosno 3. maja 2005. Nacionalni Teatar u Prištini bio je domaćin predstave iz Beograda. To je bila večernja predstava i sala je bila puna, dok su većina prisutnih bili Srbi. Ovo može biti jednostavan primer, ali pokazuje da se krećemo prema normalnosti.

Sloboda kretanja je zadovoljavajuća u većini mesta na Kosovu. Najveći problem sa kojim se suočavamo ja na severnom delu Kosova, i to je problem sa kojim se moramo suočiti u skorije vreme.

Vlada je u procesu usvajanja zakona o upotrebi službenih jezika na Kosovu. Manjine koriste njihove jezike u strukturama javne administracije i albanski i srpski su jednaki službeni jezici na Kosovu. Manjine pohađaju nastavu u sopstvenim jezicima (uz knjige na maternjem jeziku) i mogu slobodno da koriste svoje nacionalne simbole i da praktikuju svoje običaje i veru.

Uspostavljene su dve kancelarije koje će nadgedati ispunjavanje dvojezičnosti. (jedna na centralnom nivou – u ministarstvu javnih službi i druga na lokalnom nivou – u ministarstvu lokalne uprave). Mi

smo takođe osigurali finansiranje za kupovinu mašina za simultani prevod za sve opštine na Kosovu. Ovaj projekat je finansiran zajedničkim sredstvima vlade Kosova i Velike Britanije.

Decentralizacija predstavlja samo jedan segment opšte reforme lokalne uprave. Vi ste verovatno svesni da je vlada usvojila opštinski pilot projekat, i u vezi toga želim da vas uverim da će proces decentralizacije biti sproveden bez obzira na neka neslaganja sa opozicionim partijama. Bio sam lično uključen u pregovore sa liderima opozicionih partija. Mi smo sada odredili 19. maj kao datum rasprave u parlamentu. Ja se obavežujem da uzmem u obzir preporuke opozicionih partija i da ih uključim u proces decentralizacije. Početkom jula vlada će biti u mogućnosti da obelodani prve konkretne rezultate u sprovođenju pilot projekata koji uključuju 5 opštinskih jedinica.

Ovih pet pilot projekata predstavljaju vladinu ponudu srpskoj zajednici: kao što znate Srbi su većina u nekim pilot opštinama. Kroz decentralizaciju, oni će dobiti većinu u skupštinama opština; imaće srpskog predsednika opštine i biće u mogućnosti da donose odluke u vezi sa njihovim svakodnevnim problemima sa kojima se suočavaju u njihovim zajednicama. Uz ovaj proces, mi želimo da pošaljemo poruku da će Srbi imati bezbednu budućnost na Kosovu.

„Standardi su iskompromitovani povezivanjem njihovog ispunjenja sa razgovorima o statusu”

Prioritetni standardi koji se tiču prava manjina su postali centralna faza u političkom procesu. Intervjuisali smo Olivera Ivanovića, lidera SLKM-a da saznamo kakav je njegov stav

Intervju: Vasilija Stanić

U kom stepenu su prioritetni standardi, prema vašem mišljenju, do sada ispunjeni?

Ja mislim da je ideja standarda do ovoga trenutka već iskompromitovana. Naime, oni su smišljeni kao način i standardi života, kao nešto što bi trebalo da traje duže i što bi u svakom slučaju trebalo da usmeri čitavu zajednicu ka nekakvim proevropskim vrednostima i ciljevima i kao rezultat da daju unapređenje života običnog čoveka. To nije nekakav ispit koji treba sada da položimo, da dobijemo ocenu i onda smo završili. Nažalost, iskompromitovani su time što se za standarde i dostignutost standarda direktno vezuju razgovori o statusu. Tako dolazimo u situaciju da standardi postaju beznačajni, a rešavanje statusa kompromituje i standarde, a u izvesnom smislu i celu međunarodnu zajednicu kojoj niko više neće verovati kada bude izašla sa nekim sličnim stavom.

Vi dakle mislite da neće biti važno jesu li standardi ispunjeni ili ne?

Apsolutno sam siguran da će razgovori početi u oktobru, ali isto tako sam apsolutno siguran da prioritetni standardi ne mogu ni blizu biti dostignuti do tog termina, to jest do juna meseca, jer se juna meseca utvrđuje dostignutost standarda i na osnovu toga se donosi odluka o otvaranju priče o konačnom statusu. I ako analiziramo

prvi standard, funkcionisanje demokratskih institucija, jasno je da on nije ispunjen. Namerno uzimam ovaj standard jer se on često vezuje za naše eventualno učešće u institucijama. Učešće u institucijama je apsolutno naše stremljenje. Mi smatramo da je to jedini način da pokušamo da zaštitimo interese Srba. Ipak, naše eventualno učešće na nekoj sledećoj skupštini moglo bi da bude zloupotrebjeno od nekih koji ocenjuju standarde. Znači da se kaže «evo oni su unutra, institucije su multietničke», i da tome automatski doda prefiks «i demokratske» što ne bi bilo dobro.

Da li ovde govorimo o vašem ulasku u Skupštinu ili možda u Vladu?

Mi ćemo razmatrati mogućnost učešća i u Vladi, ali ne po svaku cenu. Insistiraćemo na onome na šta imamo pravo. Po Ustavnom okviru mi predstavljamo srpsku zajednicu i kao takvi imamo sva ona mesta koja su odvojena za Srbe. Mi treba da sednemo i razgovaramo sa predstavnicima vladajuće koalicije u Skupštini, znači sa LDK i AAK. Gospodin Petersen treba takođe da učestvuje u razgovorima i treba da pokušamo da dođemo do dogovora. Za mene postoje tri mogućnosti. učestvovati u svim institucijama, ući u Skupštinu i biti potpuna opozicija ili da možda uopšte ne uđemo. Sve zavisi od rezultata razgovora.

U vezi sa prioritetnim standardima, da li postoje one oblasti za koje se može reći da se pozitivno razvijaju? Na primer napori koje ulažu opštine da bi uspostavile jednakost jezika kao i o napretku ostvarenom u KZK.

To su dva standarda koja će nesumnjivo biti isticana u prvi plan prosto zato što barataju ciframa da bi pokazali da je neka organizacija kao KZK na primer multietnička jer ima određeni broj pripadnika iz redova nacionalnih manjina. Ja jednostavno sumnjam u te cifre. Uz to standard se ne ispunjava prostim uključivanjem pripadnika manjina. KZK mora da dobije svoje mesto, a to mesto je civilna organizacija za pomoć u elementarnim nepogodama. Takođe, ova organizacija vrlo često, gotovo svakodnevno ukazuje na svoju ambiciju da postane vojska i samim tim krši standarde i Ustavni okvir.

Pitanje ravnopravnosti jezika podrazumeva da bi svi zvanični jezici, srpski, albanski i možda engleski, morali biti potpuno ravnopravni u upotrebi na svim javnim mestima. Ne radi se samo o saobraćajnim znacima. Promenjeni su nazivi gradova i sela. Ja zbog toga tvrdim da standardi nisu ispunjeni. Vi odnedavno imate natpise na Obiliću:

Obilić na srpskom ali latinicom, a trebalo bi da bude ćirilicom jer je to naše zvanično pismo. Međutim, Obilić nikada nije bio Kastriot. Kosovska Kamenica je Kosovska Kamenica, nije Kamenica, kao i Kosovska Mitrovica. UNMIK-ova uredba treba ovo da spreči, ali ona očigledno ne obavezuje ni preduzeće za puteve koje ističe natpise, a ni opštine. Ideja da se prekine svaka moguća sličnost sa onim što je ranije bilo je loš način.

Nedavno ste bili u Solunu kao član delegacije Kosovske skupštine. Stoga što je međuregionalna saradnja deo standarda, kakvi su vaši utisci?

Sve te regionalne posete imaju jednu zajedničku crtu – razmena iskustava u parlamentarnom radu i rekao bih unapređenje znanja koje mi imamo. Svi parlamentari se dotiču oblasti ljudskih prava. Za nas je ovo naročito važno, jer kakvu god odluku da donesemo, da uđemo u Vladu ili ne, mi ćemo sigurno kritikovati rad onih koji se ne budu držali Ustavnog okvira, Poslovnika o radu i zacrtane politike. Možda ćemo ovoga puta imati prirodniog saveznika po pitanju kritikovanja Vlade u albanskim opozicionim političkim partijama.

Moje sedište u prednjem redu na putu ka postizanju standarda

Džoša Blek, Američka kancelarija u Prištini

Fokus rada je do sada bio na serijama radnih grupa koje su se do sada sastajale najmanje jednom u tri nedelje. Zajedno sa mojim kolegama u međunarodnoj diplomatskoj zajednici sam proveo mnogo časova na drugom spratu gde se nalazi konferencijska sala Ministarstva za javne službe, posmatrajući oko sebe i učestvujući na sastancima.

Biću direktan: ponekad su ovi sastanci bili

Kao diplomata Sjedinjenih Država na Kosovu, izgovorio sam reč "standardi" više puta nego što toga mogu da se prisjetim. Na sastancima, na televiziji i bezbrojnim razgovorima sa kosovskim liderima, iznova i iznova sam ponavljao ovu reč. Iako sam se umarao od izgovaranja – a neki Kosovci umarali od slušanja te reči – uveren sam da standardi predstavljaju najbolju nadu Kosova za bolje društvo.

Učio sam ovu lekciju tokom poslednjih sedam meseci radeći u Američkoj kancelariji u Prištini. Dok sam služio kao privremeni diplomata Državnog sekretarijata u Vašingtonu, mogao sam da vidim srž sprovođenja standarda: sastanke, izveštaje, politiku i strategiju koju kosovske institucije sada primenjuju na standarde. Ovo iskustvo me je naučilo o tome zašto su standardi važni i zašto Sjedinjene Države treba da pomognu Kosovu da se oni postignu.

frustrirajući. Naročito na početku je izgledalo da vladini zvaničnici ne razumeju standarde. Izveštaji o standardima su obično bili nekompletni ili su to bile izjave koje nisu zasnovane na činjenicama. Nedostajala je komunikacija između UNMIK-a i vlade ili u okviru vladinih ministarstava. Najčešće sam video zvaničnike koji su želeli da urade pravu stvar ali im je nedostajalo mogućnosti i sredstava da to sprovedu.

Ali dok je vreme prolazilo radna grupa je počela da pokazuje poboljšanje. Izveštavanje se poboljšalo i postalo više zasnovano na činjenicama. Prezentacije su postajale bolje i usresređenije na određenu stvar. Vladini zvaničnici su učili o važnosti prevođenja zvučnih fraza kao što su "sloboda kretanja" ili "vladavina zakona" u konkretna, vidljiva poboljšanja u kosovskom društvu. Do sada je radna grupa akumulirala impresivan broj novih mera, politike,

programa i, što je najvažnije, novih shvatanja. Iako preostaje još mnogo rada da se uradi, ove grupe -- i radne navike koje su promovisane -- govore za dobrobit kosovske budućnosti.

Pored ovih rezultata takođe sam primetio promenu u tonu kada se govori o standardima. Dugo su Kosovci shvatali standarde kao teret dat od spolja koji nije imao važnosti za njihov svakodnevni život. U poslednjim mesecima, međutim, više vladinih zvaničnika izvan i unutar radne grupe je promenilo ovu percepciju.

Kosovski lideri sada uveliko opisuju standarde kao nešto od osnovne vrednosti za kosovsko društvo. Kao što mi je jedan zvaničnik rekao, "standardi nisu namenjeni UNMIK-u, niti su posvećeni međunarodnoj zajednici – standardi su za Kosovo." On je shvatio da se ovaj proces tiče transformisanja Kosova u bolje, tolerantnije i poželjnije mesto za život svih građana – i većine i manjine. Ovo razvijeno razumevanje je važnije od proveravanja preko stotine kutija u Planu za sprovođenje kosovskih standarda. (PSKS).

Kada sam čuo ovu promenu u tonu, shvatio sam da su ove vrednosti – ideje za toleranciju i slobodu koje sačinjavaju dušu standarda – bile osnova za politiku Sjedinjenih Država mnogo pre nego što je reč standard po prvi put bila izgovorena. Potreba za ovim vrednostima proizilazi iz horora 1990. kada je etničko nasilje primoralo međunarodnu zajednicu da interveniše na Kosovu. U to vreme su lideri kao što su Bil Klinton i Medlin Olbrajt kao i njihove međunarodne kolege verovali da je moguće

Kosovo transformisati. Oni su verovali da se može izgraditi novo društvo u kome se nijedan građanin nikada ne bi bojao nasilja niti bi mu bilo kada bila uskraćena prava na osnovu njegove ili njene nacionalne pripadnosti. Ta vizija, kasnije sadržana u standardima, je bila razlog našeg dolaska na Kosovo. To i danas održava našu politiku.

Standardi će nastaviti da budu važni za Kosovo i dugo nakon sveobuhvatnog pregleda sredinom 2005. i donošenja rešenja o konačnom statusu. Zapravo ovaj rad se nikada neće završiti. Sva demokratska društva moraju konstantno da rade na izgradnji boljih institucija, borbi sa korupcijom, razvoju ekonomije i zaštiti prava manjina. Lideri odasvuda, uključujući iz zemlje odakle ja dolazim imaju neprestanu odgovornost da obezbede da svi građani, naročito oni bespomoćni imaju jednak pristup ka demokratiji i bezbednosti.

Što se mene tiče, nadam se da sam pomogao narodu Kosova da ide ka ovim ciljevima. Takođe se nadam da sam ojačao već inače jako prijateljstvo između naroda Sjedinjenih Država i naroda Kosova. Verujem da možemo da gradimo ovo prijateljstvo da bi smo pomogli da Kosovo postigne standarde i da postane bolje mesto za sve građane.

Džoša Blek je pet godina radio za Državni sekretarijat na pitanjima Kosova. Trenutno radi kao službenik za Kosovo u Državnom sekretarijatu u Vašingtonu. Blek je takođe radio u Američkoj kancelariji u Prištini (AKP) u periodu od 2001. do 2002. i od 2004. do 2005.

Sprovođenje kosovskih standarda – kratkoročna dinamika koja vodi prema dugoročnim rezultatima

Johan Te Velde, OEBS-ova misija na Kosovu, direktor odeljenja za demokratizaciju

“Mere”, “Standardi”, “Standardi za Kosovo”, “Plan sprovođenja kosovskih standarda”, “Prioritetni standardi” – sprovođenje standarda je prolazilo kroz razne nivoe. Ono što je na početku bio opšti plan za uvođenje demokratskih principa i principa zajednice na Kosovu, kasnije postaje šematski plan i putokaz za Kosovo, sa jasno opisanim cjevima i partnerima za sprovođenje. Štaviše u poslednjem obliku je to postalo sredstvo za analiziranje i sprovođenje politike PIS-a (privremenih institucija samouprave) i ocene njihovog rada.

“Standardi” su UNMIK-ova politika za Kosovo. Da bi se ubuduće vodili pregovori o statusu Kosova, Kosovo bi trebalo da učini značajni progres prema uslovima istaknutima u planu za sprovođenje standarda za Kosovo. Standardi se bave aspektom kvaliteta kosovskog društva, dajući praktične predloge za donošenje političkih odluka, što je idealno za kosovsku političku situaciju. Standardi između ostaloga pozivaju na uspostavljanje demokratskih javnih institucija, na sprovođenje efikasne vladavine zakona koja se poštuje, osiguravanje slobode kretanja za sve građane Kosova bez obzira na njihovu nacionalnu pripadnost, funkcionisanje tržišne ekonomije i na delovanje Kosovskog zaštitnog korpusa striktno prema svom mandatu.

Postalo je jasno posle marta 2004. da su pitanja u vezi sa zajednicama važnija nego ikada pre. Glavni razlog za uvođenje

prioritetnih standarda jeste to što se o budućnosti Kosova može raspravljati jedino ako kosovske etničke grupe mogu da žive u miru i zajedno.

Odeljenje za demokratizaciju OEBS-ove misije na Kosovu radi na postizanju standarda i podržava PIS u tome. Odeljenje radi na centralnom nivou u okviru inicijative za podršku Skupštini, kako bi se podržalo funkcionisanje Skupštine. Daje podršku premijerovoj kancelariji i kosovskoj instituciji za javnu administraciju. U procesu reforme lokalne vlasti, daje se podrška ministarstvu lokalne uprave i Asocijaciji kosovskih opština. Tu su i brojne inicijative građanskog društva koje imaju za cilj izgradnju poverenja i promovisanje demokratske kulture. Štaviše, podrška razvoju medija je primarni cilj odeljenja za demokratizaciju,

na pr. davanje pomoći tokom nacrti i sprovođenja zakona i izgradnja kapaciteta za emitovanje stanica, kao za RTK i štampane medije. Ovo se radi na centralnom i lokalnom nivou pomoću osam OEBS-ovih kancelarija po celom Kosovu. Odeljenje je uključeno i u nadgledanje (prateći određivanje i sprovođenje politike PIS-a) i u pomoć PIS-u u sprovođenju standarda.

Politika ‘Standardi pre Statusa’ je stvorila mnogo dinamike za vreme vladavine bivšeg kosovskog premijera Haradinaja, a koja se sada nastavlja pod novim premijerom, Bajramom Kosumijem. Iskustva iz drugih zemalja pokazuju da koherentno formulisani nacionalni plan koji uključuje popularnu podršku je snažno sredstvo za reformu. Na taj način naponi PIS-a imaju jasnije ciljeve i pravce.

Pored toga što su prilično jasniji o svojim prioritetima, PIS sada znaju šta da traže od OEBS-a i znaju da ne treba da čekaju da OEBS predlaže ili nudi tehničku pomoć. Sada PIS pristupaju OEBS-u za pomoć u izgradnji kapaciteta. Mi naravno puno pozdravljamo ovaj razvoj, jer izgradnja kapaciteta zahteva da dnevni red bude postavljen od strane partnera koji koristi uslugu. PIS treba da sede na mestu pilota. To će osigurati svojinu i održivost. Time se takođe osigurava pomoć koja je neizmerno potrebna. Naravno podrazumeva se da OEBS ne može ispuniti sve zahteve i da ima sopstvenu politiku i programe sa kojima se ovi zahtevi moraju uklopiti.

Posle ocene napretka sprovođenja standarda sredinom ove godine, postoji rizik da se promene koje su započete sada neće dovršiti. Naravno ovo je stvoreno usled postojeće mogućnosti za kosovske Albance da raspravljaju o budućem statusu Kosova. Neki Kosovci razmišljaju o tome kao da je to neki ispit. Na primer, jedan od zahteva je postavljanje dvojezičnih oznaka na putevima po Kosovu. U jednoj opštini civilni službenik je dao zadatak: “da se postave oznake po putevima i na engleskom, jer će oni (međunarodna zajednica) ceniti i to”, kao da je ovaj standard uveden samo da bi se zadovoljila međunarodna zajednica.

Ako se donese odluka o početku pregovora o budućem statusu,

tada će se promeniti prioriteta PIS-a. Vlada će svoju energiju posvetiti raspravama prema konačnom statusu i donekle se to ne može izbeći. Ipak, prikladne preventivne mere se moraju preduzeti kao pravni lek protiv paralizirajuće 'igre krivice', (koju je gospodin Dikinson pomenuo u članku februarskog izdanja FOKUS-a), inače će sve početi iznova. Posle "politike standarda" može uslediti neka druga politika, možda politika za pristup u EU-u, mehanizam za praćenje stabilizacije i asocijacije. Takođe, mediji i građansko društvo imaju ulogu održavanja PIS-a na pravom putu. NVO-i mogu predložiti alternativne politike posle pregleda statusa, dok mediji mogu kritički i konstruktivno nadgledati rad PIS-a.

Deo politike koja sledi treba da bude usmeravanje međunarodne pomoći za PIS prema reformama koje su započete. Što se tiče rada kosovske skupštine, neki zakoni su možda usvojeni na brzinu u procesu sprovođenja standarda. Treba se obezbediti jasna koherentna strategija i politika za sve zakone. Pošto je zakon tehnička instrukcija koja zavisi od određene politike, ova se politika treba shvatiti i usvojiti od PIS-a koji sprovodi zakon. Potom pojedinačne PIS institucije mogu da pripreme plan rada, a OEBS-ova pomoć u izgradnji kapaciteta se može obezbediti po zahtevu.

Zaključak je da se autentična dinamika koja je stvorena može negovati. PIS ne bi trebalo usporavati nakon procene standarda. Mediji, građansko društvo i skupština imaju veliku ulogu u ovome kako bi podržali i nadgledali vladu, sa ciljem da odluke koje su donešene daju rešenja za dugoročne reforme.

Institut International
de Paris La Défense

Tri parlamenta pomažu Kosovskoj skupštini

Osamnaest meseci dug višedimenzionalan projekat IPS-a (Inicijative za podršku Skupštine) koji je imao za cilj izgradnju kapaciteta kosovske Skupštine, uključujući aktivnosti poslanika na plenarnim sednicama, rad u odborima i profesionalnost osoblja Skupštine, uspešno je završen.

Prof. dr Fatmir Sejdiu, član predsedništva kosovske Skupštine (LDK).

Projekat koji je finansirala Evropska agencija za rekonstrukciju (EAR), je uglavnom sproveden preko visokih stručnjaka iz Nemačkog Bundestaga, Narodne skupštine Francuske i Belgijskog veća građana. U isto vreme projekat je sprovodio aktivnosti kojima je uključivao Kosovsku skupštinu u rad ova tri parlamenta, sa ciljem da se ubrzaju i pospeše zakonodavne aktivnosti i usklađivanje zakona sa evropskim standardima. Sa ove tačke, pored osnovne procene opšte situacije koja se sprovodila u kosovskoj skupštini,

rad na sposobnostima osoblja skupštine preko kurseva – iz zakonodavstva, budžeta, IT-a – su bili konstantan deo projekta.

Na početku je izgledalo da je progres u ovom procesu mali. Međutim, u kasnijim fazama projekat je pokazao konkretne rezultate u samom radu. Kroz ove kurseve, koji su se održavali na raznim mestima na Kosovu, postignut je viši nivo kvaliteta rada i povećana efikasnost poslaničkih timova. Sa druge strane, paralelno su sprovedene pripreme za razne projekte koje su se odnosile na Poslovnik Kosovske skupštine, unutrašnju sistematizaciju rada Skupštine, i drugi materijal iz slučajnih oblasti, koji svi zajedno predstavljaju unutrašnji okvir za Kosovsku skupštinu.

U okviru ove podrške od strane tri parlamenta, ostvareni su direktni kontakti za saradnju predsedavajućih ova tri parlamenta sa njihovim poštovanim poslanicima iz Kosovske skupštine, u kojoj su oni imali posebno mesto.

Zbog toga je organizacija dva konsektivna okruga stola pro-

cenjena kao direktna razmena ideja i iskustava koji se odnose na razvoj demokratskih procesa i ulogu koju pozicija i opozicija treba da igraju u parlamentarnoj demokratiji. Ovi forumi, organizovani u Prištini, su okupili mnoge stručnjake i poslanike da podele svoja iskustva među sobom. Tokom vremena provedenog ovde, ovi poslanici su iskoristili mogućnost da ojačaju buduću saradnju, uzimajući u obzir činjenicu da se ovim ne završava proces. Kosovskim liderima i povremenim poslanicima je data mogućnost da budu gosti ova tri parlamenta i da se susretu sa visokim zvaničnicima sa kojima će diskutovati o pitanjima od zajedničkog interesa.

Imajući u vidu da je projekat poslužio kao dobro iskustvo za komunikaciju i izgradnju kapaciteta, postoji nada da će se projekat nastaviti u budućnosti i da će imati za cilj više zadatke. Uzimajući u obzir spremnost ova tri parlamenta da podrže Kosovsku skupštinu u svojoj razvojnoj fazi, to ostaje kao zahtev koji treba da se usvoji.

Intervju sa Farukom Spahijom, gradonačelnikom opštine Mitrovica

Mitrovica se nada konkretnijoj pomoći od centralnih institucija

Intervju: Silvian Surugiu, službenik za demokratizaciju medija, OEBS-ove misije na Kosovu, kancelarije u Mitrovi

Kako opština Mitrovica saraduje sa drugim opštinama na centralnom nivou?

Saradnja između opštine Mitrovica i vladom na centralnom nivou relativno je dobra. Međutim, uzevši u obzir naročitu i osetljivu situaciju koja prevladuje u Mitrovici, mislim da je neophodno pronaći ili stvoriti nove načine za efikasno sprovođenje projekata, koji bi smanjili tenzije, približili zajednice i integrisali grad.

Kakvu direktnu pomoć primite od kosovske Skupštine?

Opština Mitrovica nadala se većoj konkretnoj pomoći da bi rešila ne samo gorepomenuta pitanja nego i druga pitanja što bi omogućilo poboljšanja u teškoj situaciji u opštini. Saradnja sa centralnom vlašću ostaje u okvirima usmenih deklaracija. Postoji spremnost da nam se pomogne, ali ta pomoć još nije definisana, niti su utvrđeni koraci za preduzimanje konkretnih mera u pravcu rešavanja problema.

Koje su oblasti saradnje sa kosovskom Skupštinom?

Skupština opštine Mitrovica imala je veću saradnju predsednikom kosovske Skupštine, sa kojim se razgovaralo o mnogim važnim pitanjima vezanim za Mitrovicu. Štaviše, postoji dobra saradnja između skupštine opštine i skupštinskih odbora, gde se takođe razgovara o mnogim pitanjima od

interesa za građane Mitrovice, kao što su ona vezana za proces demokratizacije i pitanja vezana za integraciju grada. Članovi parlamentarnih odbora obećali su da će izvestiti kosovsku Skupštinu o pitanjima koja se iznose na skupštini opštine Mitrovica u cilju nalaženja ovih rešenja.

Da li dobijate mišljenja, predloge i sugestije od poslanika o vašem radu?

Opštinsko vođstvo smatra da ono obezbeđuje dovoljno prostora za međusobni protok informacija članovima kosovske Skupštine. Ovu volju mi koristimo za rešavanje važnih problema na pravi način i pravo vreme.

Da li to znači da i kosovska Skupština kritikuje rad opštine?

Sigurno je da da—bilo je slučajeva kada smo dobijali kritike iz kosovske Skupštine, naročito u pogledu načina i rokova za ispunjenje standarda za Kosovo, gde je bilo potrebno više napora i efikasnosti za ovo pitanje.

Koji su glavni zadaci i ciljevi za 2005 u skupštini opštine?

U skladu sa ovogodišnjim planom rada, koji je usvojila skupština opštine, glavni prioriteti su sprovođenje nekoliko projekata infrastrukture da bi se poboljšali životi građana i realizacija procesa povratka raseljenih lica i njihove svojine bez obzira na njihovu etničku

pripadnost. Dok se projekti infrastrukture suočavaju sa finansijskim problemima zbog toga što je MEF smanjilo budžet, proces povratka nalazi se na pravom putu. Rekonstrukcija kuća lokalnih Srba u Svinjaru je završena i očekuje se njihov povratak uskoro. Trenutno, tri srpske porodice žive u Svinjaru a druge dve žive povremeno. Skupština opštine apelovala je na srpske porodice da se vrate pošto su uspostavljeni odgovarajući uslovi i rešena pitanja bezbednosti. Skupština opštine je takođe potpisala sporazum sa UNMIK-om o pov-

ratku Roma i Aškaliya u njihovo predgrađe u južnom delu. Ove godine se očekuje povratak 100 porodica, pošto su one do sada živele u groznim uslovima u kampovima u severnom delu. Na kraju, skupština opštine je od KFOR-a tražila da oceni bezbednosnu situaciju da bi se počelo sa povratkom raseljenih Albanaca na njihovu svojinu u severnom delu. Nadamo se da će povratak Albanaca početi ove jeseni, odnosno počecemo sa povratkom 17 albanskih porodica u naselje "Kroi i Vitakut".

Podrška skupštini Kosova

Rečnik parlamentarnih i pravnih stručnih izraza

OEBS-ova misija na Kosovu u saradnji sa sekretarijatom Skupštine Kosova, premijerovom kancelarijom, kancelarijom u Skoplju nacionalnog demokratskog instituta (NDI), Prinshtinskim univerzitetom je završila kompilaciju trojezičnog, engleskog/albanskog/srpskog "Rečnika stručnih parlamentarnih i pravnih izraza". Projekat je smišljen kako bi podržao Kosovske institucije u nacrtima zakona i višejezičnom radu. Rečnik je kolekcija najproblematičnijih pravnih i parlamentarnih izraza sa kojima profesionalno osoblje i prevodioci suočavaju tokom rutinskog rada po kosovskim institucijama. Sadrži 880 stranica sa 1600 izraza na tri jezika i može se naći i u elektronskom obliku. Podeljen je po pravnim kancelarijama i prevodilačkim jedinicama PIS-a.

Poboljšanje kvaliteta i višejezična konzistencija nacrta zakona

Sredinom aprila je započeo obiman projekat kako bi se uspostavila privremena jedinica za pravnu standardizaciju /reviziju u Skupštini Kosova. Jedinica je nadležna za podršku procesa nacrta zakona u skupštini, razmatranje usaglašavanja kosovskih zakona sa evropskim standardima, povećanje kapaciteta pravnih odeljenja da bi se formatizovali i pregledali nacrti zakona, i obezbeđivanje jezičke konzistencije na sva tri jezika. Projekat će razmatrati moguće stvaranje skupštinskog pododбора o ljudskim pravima, predloženim od strane kosovskog ombudsmana. Projekat "Poboljšanje kvaliteta i višejezičke konzistencija nacrta zakona" ima za cilj da premosti rascep između dva projekta koja finansira EAR kao deo donatorske saradnje za IPS. Ovaj projekat finansira OEBS a sprovodi Međunarodni institut za odbranu sa sedištem u Parizu.

NDI nudi savet u vezi sa nadgledanjem javnih zasedanja

Sredinom aprila Nacionalni demokratski institut (NDI) je sproveo nekoliko jednodnevnih radionica sa predsedavajućima skupštinskih odbora pri čemu je dao svoj savet o parlamentarnoj kontroli vlade. Glavna tema o kojoj se diskutovalo je nadzor javnih sednica, što je odborima omogućilo da ocene vladinu politiku u posebnim oblastima kao i da ocene nivo sprovođenja usvojenih zakona. Većina predsedavajućih i zamenika predsedavajućih su se priključili diskusijama.

Poseta grčkom parlamentu u Atini

Projekat parlamentarne prakse istok-zapad (PPPZ), partnerska organizacija IPS-a koju finansira ministarstvo inostranih poslova Holandije, je organizovao posetu skupštinske delegacije grčkom parlamentu u Atini. Cilj posete je bilo rapsravljanje o parlamentarnim praksama, regionalnoj saradnji i bilateralnim odnosima. Učesnici su bili i predsednik skupštine Daci, šefovi parlamentarnih grupa uključujući i predstavnike SLKM-a. Ovo je bila prva poseta Dacija sa članovima SLKM-a od marta 2004. Tokom njihove posete od 30. marta do 1. aprila 2005. godine delegacija se sastala sa zamenikom predsednika grčkog parlamenta, sa predsedavajućim grčke delegacije u Parlamentarnoj skupštini Saveta Evrope, sa bivšim grčkim ministrom inostranih poslova i članovima parlamentarnih odbora. Rasprave su usresređene na praksu istražnih odbora, odnose između vladinih i opozicionih partija, učešće u zasedanjima Saveta Evrope, bilateralnu i regionalnu saradnju i Evropsku integraciju.

Podrška skupštinskom odboru za obrazovanje

Tokom iscrpnih rasprava između predsedavajućeg skupštinskog odbora za obrazovanje, nauku i tehnologiju, EAR-ovog projekta podrške profesionalne obuke i OEBS-a, učesnici su identifikovali nekoliko nedostataka u zakonima vezanima za obrazovanje. Odbor je zatražio stručni savet za pripremu javnih sednica o novim zakonima ili za sprovođenju zakona. Posle ovih rasprava, OEBS-ova misija na Kosovu je odlučila da odboru dodeli međunarodnog eksperta za obrazovanje za period od četiri meseci sa ciljem da pomogne odboru u vezi sa ovim pitanjima. 11. maja odbor je sproveo javnu raspravu stručnjaka o nacrtu zakona o obrazovanju odraslih.

Pravila ponašanja za političke savetnike

Krajem aprila, vlada Kosova je proglasila uslove rada, pravila ponašanja i opis poslova za političke savetnike. Ovi dokumenti će pomoći političkim savetnicima da bolje ispunjavaju svoje zadatke u određenim ministarstvima PIS-a i da se povezuju se sa skupštinom Kosova. Tokom poslednje tri godine, uloga političkih savetnika nije bila zakonski jasno određena niti je uloga u raznim ministarstvima bila standardizovana. Novi dokumenti su rezultat saradnje i procesa konsultacija uključujući i političke savetnike, premijerovu kancelariju, OEBS i DFID.

Kosovska delegacija u Solunu, s leva na desno:

*Frenklin de Vriz (OEBS),
Ljulzim Peci (KIPRED),
Jakup Krasnići (PDK),
Đilnaza Sila (AAK), Sabri
Hamiti (LDK), Džezair
Murati (Vakat, 6+),
Hidajet Hiseni (PDK),
Oliver Ivanović (SLKM),
Fatmir Sejdiu (LDK).*

Drugi red:

*Kol Beriša (LDK) i Nazim
Jašari (ORA).*

Regionalna parlamentarna konferencija sa građanskim društvom

Od 14. do 17. aprila uz podršku OEBS-a, delegacija skupštine Kosova je učestvovala u Solunu na regionalnoj parlamentarnoj konferenciji na temu "Zakonodavstvo i građani: promovisanje EU standarda dobre vladavine i vladavine prava na domaćem i regionalnom nivou". Konferenciju je organizovao projekat parlamentarne prakse istok-zapad (PPIZ). Okupila je predstavnike parlamenata i građanskog društva Albanije, Bosne i Hercegovine, Makedonije, Srbije, Crne Gore i Kosova. Delegacija kosovske Skupštine, sa članovima svih šest parlamentarnih grupa, je predstavila rad skupštine u smislu zakonodavnog procesa, uključivanja građanskog društva u javne debate, mehanizama za poboljšanje transparentnosti uključujući i nadgledanje Skupštine. Dalje propratne inicijative za regionalni parlamentarni dijalog PPIZ planira za 2005.-2006. godinu.

Studenti-stažisti rade sa parlamentarnim grupama

13. maja OEBS-ova misija na Kosovu je potpisala sporazum o "Programu stažiranja" sa šefovima glavnih parlamentarnih grupa. Početni projekat, u kojem će dva studenta univerziteta biti dodeljena svakoj parlamentarnoj grupi trajće jednu godinu. "Verujem da će stažisti bolje shvatiti funkcionisanje Skupštine i biće u mogućnosti da nešto od tog znanja prenesu svojim kolegama studentima i univerzitetu," rekao je ambasador Verner Vnet, šef OEBS-ove misije na ceremoniji povodom početka projekta u Skupštini. "Šema bi mogla da poboljša demokratske procese za buduće generacije jer neki od ovih studenata mogu da odluče da nastave sa njihovim političkim angažmanom. OEBS takođe veruje da će ova podrška olakšati rad parlamentarnih grupa". Tipični zadaci stažista će biti nacrt zapisnika sa sastanaka parlamentarne grupe i odbora, pripremanje dnevnog reda i pozivnica, administrativna i zapisničarska pomoć, istraživanje posebnih političkih i pravnih pitanja, kao i pripremanje tačaka govora za šefove određenih parlamentarnih grupa.

Skupština je razmotrila Poslovnik o radu

Tokom poslednjih nekoliko meseci, Skupština Kosova je razmatrala Poslovnik o radu. Virtit Ibrahimaga, koji je radio sa Skupštinom kako bi se osigurao kvalitet i jasnoća teksta kao i usaglašavanje među članovima, predstavlja nam jedan od stubova funkcionisanja demokratskog parlamenta.

Virtit Ibrahimaga, viši pravni savetnik u Skupštini Kosova.

Značaj poslovnika skupštine

Zakon o poslovniku skupštine je jedan od glavnih sredstava demokratije. Razvijan je tokom više od petsto godina rada u demokratskim institucijama.

Mnogi ljudi su upoznati sa nekom od proceduralnih tradicija, kao što je postupak konsenzusa koji su upotrebljavali mnogi aktivisti, političke partije, religijske grupe i ostale grupe građanskog društva. Ove tradicije su dobro prilagođene svrsi ovih grupa, u kojima postoji jaka zajednička veza, i u kojima je važno da svaka osoba izrazi njeno ili njegovo mišljenje, ili gde je glavni cilj sastanaka poboljšanje dobrobiti sopstvenih članova.

Parlamentarni sastanci imaju razne ciljeve: odraditi posao na najefikasniji način, omogućavajući članovima da vrše svoj posao, u isto vreme osiguravajući da odluke budu pošteno donošene uz poštovanje prava onih koji nisu većina. U principu, svrha poslovnika je da čini zajednički rad ljudi lakšim i efikasnijim i da pomaže grupama da postizu svoje ciljeve.

Poslovnik nije opšti zakon. Sadrži pravila koja se tiču samo određene grupe ljudi. Jedan od osnovnih principa parlamentarnog zakona je taj da je savetodavna skupština autonomno telo koje uživa slobodu sprovođenja sopstvenog posla u skladu sa sopstvenim odredbama za

prava svojih članova i za svoja skupštinska prava. Skupština je slobodna da donosi sopstvena pravila, odabira vođstvo, vlast poverava u celini ili delimično sopstvenom vođstvu i po želji zadržava bilo koju kontrolu nad svojim poslom.

Osnovni principi parlamentarne procedure (poslovnika) su: odlučivanje većinskim glasanjem, jednaka prava i privilegije, ravnoprane obaveze, zaštita prava manjina i potpuna i slobodna rasprava. Parlamentarna procedura (poslovnik) je niz pravila za sprovođenje parlamentarnih sastanaka omogućavajući svima da budu saslušani i da jasno donosu odluke.

Jedan od glavnih odgovornosti predsedavajućeg je da upotrebi autoritet kako bi osigurao da svi učesnici budu tretirani jednako—na primer, da ne dozvoli nekolicini najglasnijih da dominiraju raspravama. Princip demokratije je najvažniji tokom donošenja neke odluke. Glas većine odlučuje o pitanju. U svakoj grupi svaki član se usaglašava da bude vođen glasom većine. Pravo glasa je ograničeno na članove koji su prisutni na sastanku tokom određenog vremena tokom koga se u stvari i glasa. Parlamentarna pravila omogućavaju da se posle predstavljanja argumenata sa svih strana odredi volja većine onih koji učestvuju na sastanku. O svakom pitanju koje je predstavljeno i za koje se očekuje odluka treba da se vrši rasprava u potpunosti. Pravo

svakog člana da izrazi mišljenje o svakom pitanju je takođe važno kao i pravo svakog člana na glas. Ipak, ponavljanje argumenata i beskrajne debate treba da se izbegnu kako bi se omogućio proces odlučivanja.

Šta se nalazi u novom Poslovniku skupštine?

Projekat finansiran od strane EAR-a "Podrška skupštini Kosova" ima za cilj pripremu novog Poslovnika za Skupštinu Kosova. Nacrt je predstavljen predsedništvu i ad hoc odboru o Poslovniku. Prvi sastanak o nacrtu je organizovan od 27. do 28. decembra 2004. u Ohridu, uz podršku NDI-a i OEBS-ove misije na Kosovu. Predstavljani nacrt usvojen je od strane predsedništva i odbora za Poslovnik. Tada je došlo do sporazuma da će odbor o Poslovniku uzeti u obzir ovaj nacrt projekta kao osnovni tekst. O nacrtu se raspravljalo u odboru na dva zasedanja, tokom kojih su pripremljeni neki amandmani. Rad komisije je bio veoma uspešan i odluke su donete na bazi dogovora.

Ovaj rad uključuje savete pravnih stručnjaka iz tri evropska parlamenta; Nemački Bundestag, Nacionalna skupština Republike Francuske, i Belgijsko veće građana. Pažnja je usredsređena na pitanja vezana za mehanizme za kontrolu vlade i sprovođenje zakona, transparentnost i efikasnost rada skupštine, unutrašnje odnose između glavnih tela

Skupštine, pojašnjenje pravila i zaštitu prava zajednica i političkih manjina. U isto vreme posebna pažnja je posvećena usklađivanju Poslovnika sa gore pomenutim principima, njegovom usklađivanju sa standardnim parlamentarnim procedurama i praksama evropskih parlamenata kao i uvođenju odredaba za sprovođenje standarda u vezi sa Skupštinom Kosova.

Projekat pokušava da novim pravilima objasni uloge i odgovornosti glavnih tela Skupštine kao što su predsedništvo, parlamentarne grupe i odbori. Jedan od najvažnijih tela parlamenta za zasedanje je parlamentarna grupa jer je ona ta koja predlaže inicijative za skupštinski dnevni red. Kako bi se unapredila uloga ovih tela, projekat koji je predložen ima nova pravila u vezi sa parlamentarnim grupama i omogućuje im da zapošljavaju osoblje kako bi bili u stanju da sprovedu političke obaveze u skupštini.

Takođe su uključene i nove odredbe za rad odbora. Sa tačke gledišta projekta, bilo je važno da se odbor bavi samo pitanjima koja striktno spadaju pod njihovu nadležnost. Radi efikasnosti rada odbora bilo je takođe važno da svaki član skupštine učestvuje u radu samo jednog odbora. U cilju poboljšanja drugog čitanja, uključene su odredbe u vezi sa izveštajem odbora. Za svaki izveštaj odbora odrediće se izveštač, koji će na plenarnom zasedanju predstavljati amandamane,

rezolucije, predloge ili izveštaje odbora. Stvaranje odbora za vođenje (bišeg odbora za funkcionisanje) je bilo takođe veoma važno i imaće vodeću ulogu u jednom posebnom pitanju. Ovaj odbor će izveštavati plenara o nacrtima zakona i amandanima koji su podnešeni od strane parlamentarnih tela i plenaru će preporučiti usvajanje onih amandmana koji su korisni da bi se nacrti zakona učinili boljima.

Nova pravila u vezi sa predsedništvom ističu ulogu predsedništva u pripremanju plenarnog zasedanja, upravljanju skupštinom i povezivanju sa parlamentarnim grupama. Mehanizmi za sprovođenje reda na plenarnim zasedanjima su jasno definisani.

Novim Poslovníkom je ojačana pozicija Vlade. Nova pravila uključuju glas "poverenja" i "nepoverenja" prema premijeru. Kako bi se izbeglo destruktivno pokretanje pitanja poverenja koje može voditi ka političkoj krizi, predloženo je da se uključe konstruktivne mogućnosti za pokretanje pitanja poverenja i glasanje o poverenju u premijera. Nove odredbe su vezane za parlamentarnu kontrolu rada vlade. Takođe, u svakidašnjim zasedanjima skupštine najmanje dva sata će biti rezervisana sa Vladom za pitanja i odgovore. Ipak pitanja treba postavljati najmanje 5 radnih dana pre zasedanja. Instrumenti interakcije sa građanskim društvom i odredbama za sprovođenje javnih debata su takođe predviđeni.

Na kraju hteo bih da istaknem da je nov Poslovník u potpunoj saglasnosti sa principima parlamentarne demokratije i sa zahtevima plana za sprovođenje standarda PIS-a.

nastavak na str. 7

tek posle 6 godina na Kosovu međunarodna zajednica zaista promenila svoj stav i shvatila da preostali kosovski Srbi moraju da budu efikasno zaštićeni i da im se mora pomoći. Međutim, g-din Ivanović smatra da nije u redu imati "brzi transfer nadležnosti na sirove institucije" i početak razgovora o konačnom statusu pre nego što postoje značajne mere za zaštitu kosovskih Srba i pre nego što podsticanje povratka da rezultate. G-din Ivanović procenjuje da će kraj tekuće školske godine biti ključan za opstanak srpske zajednice na Kosovu. Ukazujući na to da su mnogi ljudi shvatili da je odluka da bojkotuju izbore oktobra 2004. bila pogrešna, on se nada da bi srpsko stanovništvo na Kosovu moglo da se uveri da postoje dobre šanse da će PIS moći da služe takođe i njihovim interesima. G-din Ivanović je optimističnim tonom završio svoj govor, govoreći o potrebi za održivim političkim dogovorom, odustajanjem od radikalnih ili ekstremnih ideja, i o početku pregovora za dugoročno rešenje "vođeno osobenim duhom mira i našom predanošću da stvorimo novo Kosovo za našu decu".

ASI
NEWSLETTER

Beogradska 3238000 Priština
Tel. (+381-38) 500 162 Fax: (+381-38) 500 188
kontakt: franklin.devrieze@osce.org
<http://www.osce.org/kosovo>

Zapažanja koja su navedena u ovoj novini su autorova i ne oslikavaju poglede Skupštine, misije OEBS-a na Kosovo ili organizacije koje su partneri u IPS.

Fotografije iz ovog biltena: Dnevni list Express stranice 1, 10, 19 (Atdhe Mulla), 4, 5 (Astrit Ibrahim), 8 (Ermal Meta) 11 (Ferdi Limani); Kosovska Skupština : stranica 14, OEBS stranice 2, 6, 9, 13, 15,16, 17 ; Američka kancelarija u Prištini strana 12.

Sastav skupštinskih Odbora

1. Odbor za budžet i finansije (12 članova)

1. Naser Osmani, predsednik - LDK
2. Snežana Milić, prvi zamenik predsednika - SLKM
3. Safete Haderđonaj, drugi zamenik predsednika - PDK
4. Behdžet Brajšori, član - LDK
5. Besa Gadžeri, član - LDK
6. Ljutfi Žarku, član - LDK
7. Nadžije Doći, član - LDK
8. Gani Koci, član - PDK
9. Demir Lima, član - PDK
10. Mazljom Kumnova, član - AAK
11. Rifat Krasnić, član - KDTP, 6+
12. Nazim Jašari, član - ORA

2. Odbor za prava i interese zajednica i povratak (13 članova)

1. Randel Nojkić, predsednik - SLKM
2. Sanije Alija, prvi zamenik predsednika - LDK
3. Mahir Iagčilar, drugi zamenik predsednika - KDTP, 6+
4. Nait Hasani, član - PDK
5. Slavija Petković, član - GIS
6. Nuran Malta, član - KDTP
7. Džezair Murati, član - Koalicija Vakati, 6+
8. Numan Balić, član - SDA
9. Sabit Rrahmani, član - PDAK
10. Dževdet Neziraj, član - IRDK
11. Bislim Hoti, član - IRDK
12. Zilfi Merdža, član - PRBK
13. Ibiši Rustem, član - GIG

3. Odbor za pitanja pravosuđa, zakonodavstva i ustavnog okvira sa pododborima za ravnopravnost polova, javne peticije i pretstavke i nestala lica (12 članova)

1. Hidajet Hiseni, predsednik - PDK
2. Kole Beriša, prvi zamenik predsednika - LDK
3. Špresa Murati, drugi zamenik predsednika - KDTP, 6+
4. Imer Muhadžeri, član - LDK
5. Sadudin Beriša, član - LDK
6. Ramadan Kelmendi, član - LDK
7. Ljumnije Hiseni, član - LDK
8. Nerđivane Dauti, član - PDK
9. Hajredin Kući, član - PDK
10. Đilnaze Silja, član - AAK
11. Dragiša Krstović, član - SLKM
12. Veton Suroi, član - ORA

4. Odbor za međunarodnu saradnju i integraciju u EU (12 članova)

1. Sabri Hamiti, predsednik - LDK
2. Bajram Redžepi, prvi zamenik predsednika - PDK
3. Mahir Iagčilar, drugi zamenik predsednika - KDTP, 6+
4. Fatmir Sejdiu, član - LDK
5. Ilimi Ahmeti, član - LDK
6. Rudina Bukoši, član - LDK
7. Aluš Gaši, član - LDK
8. Jakup Krasnić, član - PDK
9. Džavit Haljiti, član - PDK
10. Emruš Džemajli, član - LPK - AAK
11. Slavija Petković, član - GIS
12. Veton Surroi, član - ORA

5. Odbor za prosvetu, nauku, tehnologiju, kulturu, omladinu i sport (12 članova)

1. Enver Hodžaj, predsednik - PDK
2. Nimon Alimusaj, prvi zamenik predsednika - LDK
3. Gojko Savić, drugi zamenik predsednika - SLKM
4. Remzije Nimani, član - LDK
5. Điljšen Beriša, član - LDK
6. Ragip Zekoli, član - LDK
7. Mark Krasnić, član - PŠDK- LDK
8. Drita Statovci, član - PDK
9. Salja Ahmetaj, član - PDK
10. Murvete Drešaj, član - AAK
11. Nuran Malja, član - KDTP, 6+
12. Genc Gorani, član - ORA

6. Odbor za privredu, trgovinu, industriju, energetiku, transport i telekomunikacije (12 članova)

1. Fatmir Redžepi, predsednik - LDK
2. Bajruš Džemajli, prvi zamenik predsednika - PDK
3. Mahir Iagčilar, drugi zamenik predsednika - KDTP, 6+
4. Ibuš Jonuzi, član - LDK
5. Brikenda Kriezju, član - LDK

6. Miljazim Haljiti, član - LDK
7. Fadilj Gaši, član - LDK
8. Salja Beriša - Šala, član - PDK
9. Hatidže Hodža, član - PDK
10. Dževdet Neziraj, član - IRDK- AAK
11. Sladan Ilić, član - SLKM
12. Teuta Sahatćija, član - ORA

7. Odbor za poljoprivredu, šumarstvo, seoski razvoj i životnu okolinu i prostorno planiranje (12 članova)

1. Rifat Krasnić, predsednik - KDTP, 6+
2. Ljulzim Zenelji, prvi zamenik predsednika - LDK
3. Goran Bogdanović, drugi zamenik predsednika - SLKM
4. Isuf Sutaj, član - LDK
5. Šaban Halimi, član - LDK
6. Zihrije Maloku, član - LDK
7. Fetah Beriša, član - LDK
8. Berat Luža, član - PDK
9. Afrim Arzualdžiu, član - PDK
10. Dželal Canziba, član - PDK
11. Šilejman Cerkezi, član - PD-AAK
12. Nazim Jašari, član - ORA

8. Odbor za zdravstvo, rad i socijalna pitanja (12 članova)

1. Fatmire Muljhadža-Kolčaku, predsednik - ORA
2. Naim Jerliu, prvi zamenik predsednika - LDK
3. Špresa Murati, drugi zamenik predsednika - KDTP, 6+
4. Iljaz Pireva, član - LDK
5. Nurišaha Hulaj, član - LDK
6. Nafije Beriša, član - LDK
7. Fehmi Vula, član - LDK
8. Fijora Brovina, član - PDK
9. Teuta Hadri, član - PDK
10. Zahrije Jusufi, član - PDK
11. Ziljfije Hundozii, član - AAK
12. Zlatica Kujundžić, član - SLKM-GIS

9. Odbor za javne službe, lokalnu administraciju i medije (12 članova)

1. Nekibe Keljendi, predsednik - LDK
2. Fehmi Mujota, prvi zamenik predsednika - PDK
3. Oliver Ivanović, drugi zamenik predsednika - SLKM
4. Ramadan Musliu, član - LDK
5. Nedžad Redža, član - LDK
6. Kamber Kamberi, član - LDK
7. Jonuz Kastrati, član - LDK
8. Hajredin Hiseni, član - PDK
9. Selvije Halimi, član - PDK
10. Imer Halimi, član - AAK
11. Špresa Murati, član - KDTP, 6+
12. Iljber Hisa, član - ORA

10. Odbor za pripravnost u vanrednim situacijama (12 članova)

1. Naim Maloku, predsednik - AAK
2. Iljber Hisa, prvi zamenik predsednika - ORA
3. Džezair Murati, drugi zamenik predsednika - Koalicija Vakati, 6+
4. Agim Krasnić, član - LDK
5. Fadil Geci, član - LDK
6. Samije Zećiraj, član - LDK
7. Fadil Kriezju, član - LDK
8. Čibrije Hodža, član - LDK
9. Sokol Bašota, član - PDK
10. Emin Krasnić, član - PDK
11. Arsim Bajrami, član - PDK
12. Vesna Jovanović, član - SLKM

11. Odbor za poslovanje kosovske Skupštine (12 članova)

1. Hajredin Kući, predsednik - PDK
2. Bislim Hoti, prvi zamenik predsednika - IRDK- AAK
3. _____ drugi zamenik predsednika - SLKM
4. Kole Beriša, član - LDK
5. Nekibe Kelmendi, član - LDK
6. Fatmir Sejdiu, član - LDK
7. Ramadan Kelmendi, član - LDK
8. Naim Jerliu, član - LDK
9. Gani Koci, član - PDK
10. Hidajet Hiseni, član - PDK
11. Mahir Iagčilar, član - KDTP, 6+
12. Nazim Jašari, član - ORA